

FERRAN MASCARELL

UNA EXPERIÈNCIA AFAVORIDORA DELS EQUIPAMENTS CULTURALS

S'ha argumentat moltes vegades que els Jocs Olímpics de 1992, a més d'una notable manifestació esportiva i un excel·lent mecanisme de promoció exterior de la ciutat, podien esdevenir el gran argument que articulés la modernització de molts dels ordres de la vida ciutadana. Si la hipòtesi és bona, i l'experiència força positiva del període de candidatura fa pensar que pot ser-ho, un dels aspectes de la vida de Barcelona que pot sortir-ne notablement beneficiat és el dels equipaments culturals. ¿Per què? ¿Què obliga a creure que dues coses aparentment disperses, com una olimpíada i els equipaments culturals d'una ciutat, puguin tenir alguna cosa en comú? En principi, en el cas de Barcelona, l'únic punt d'unió és precisament que ambdues realitats —realització de jocs i equipaments culturals— són en bona part conseqüència de la iniciativa municipal; en definitiva en els dos casos la inversió pública és decisiva. Essent així, si els jocs esportius s'han concebut com l'argument i el fil conductor d'una profunda transformació de la ciutat, portar a cap una competició esportiva de màxim nivell i concebre modernitzar diversos equipaments culturals poden acabar trobant punts d'imbricació.

Les grans exposicions d'art, ciència, disseny i arquitectura, entre altres; la múltiple oferta musical i escènica; la introducció de les noves tecnologies en el fet cultural, com també les variades manifestacions folklòriques previstes estan pensades en un doble sentit: en funció del seu valor intrínsec, i com a motors per posar al dia els equipaments culturals públics i privats de la ciutat. Dur endavant el pla cultural que la ciutat de Barcelona s'ha compromès a produir obliga a unificar els esforços de les diverses institucions implicades, públiques i privades, autonòmiques i esta-

tals; imposa dur a terme en un termini ben precís i concret les múltiples idees i iniciatives dissenyades aquests darrers anys, i només en alguns casos començades. Gairebé sempre raons econòmiques, i algunes vegades també polítiques, han impedit que la renovació del teixit d'equipaments culturals de la ciutat avancés tan de pressa com calia. Els Jocs Olímpics de 1992 poden ser el gran pretext que faci possible la vehiculació d'una forta inversió econòmica cap a les infraestructures culturals de la ciutat. En definitiva, que permeti concertar les voluntats disperses en un projecte racionalitzador i un calendari precís.

la madura solitud dels equipaments culturals barcelonins

Barcelona és una ciutat on la creació i el desenvolupament dels grans equipaments culturals col·lectius han estat sempre molt lluny del que hauria estat normal en funció de la capacitat de crear i consumir cultura de la gent que hi ha viscut. L'empenta que a principi d'aquest segle es donà al desenvolupament de les infraestructures culturals de la ciutat, i que va suposar, per exemple, la consolidació del Gran Teatre del Liceu i del Palau de la Música Catalana, com també de la majoria dels actuals museus, i algun escenari insòlit com ara el Teatre Grec de Montjuïc, no va tenir continuïtat atès que la majoria de les grans expectatives creades en temps de la República quedaren avortades pel conflicte civil de 1936. Posteriorment, al llarg dels anys del franquisme, no va realitzar-se pràcticament cap inversió significativa en equipaments culturals, tret del Museu Picasso (1963). De fet, entre 1945 i 1968, les condicions polítiques i l'Estat espanyol van marginar la ciutat de Barcelona del

EL PALAU NACIONAL DE MONTJUIC, UN ESPAI QUE AVANÇA CAP A LA RECUPERACIÓ

ELS ANTICS ESPAIS S'OBRIRAN A NOUS CONCEPTES I MODIFICACIONS DEL FET CULTURAL

procés, que tenia lloc a tot Europa, de creació de nous espais d'activitats culturals inspirats sobretot pels grans moviments associatius ideològics (cristians i socialistes) o professionals (sindicats i empreses). Les tendències participatives i democratitzadores que va imposar l'ambient posterior als esdeveniments de 1968 tampoc no van influir a Barcelona. Entretant, a la ciutat, la cultura es movia més en funció de referents historicistes, a penes sense infraestructures i amb unes característiques de difusió força elitistes. Cal afegir que l'acció directa del govern estatal era en aquests anys escandalosament discriminatòria amb la ciutat de Barcelona. Per exemple, l'any 1969 la inversió pública a la província de Barcelona fou d'1,89 milions de pessetes en museus, arxius, biblioteques o patrimoni monumental. A Madrid la inversió pels mateixos conceptes fou de 98,81 milions. L'any 1975, les xifres foren de 34,99 milions a Barcelona i de 258,82 milions a Madrid. Les xifres de l'any 1984 no són provincials, sinó per comunitats autònomes, i posen de manifest un desequilibri encara més acusat. Catalunya rebé, en concepte de foment d'activitats culturals encara no 64 milions de pessetes, mentre que a Madrid se n'invertiren més de 6 mil milions. Tot i tenir en compte que a Catalunya cal sumar-hi les inversions vehiculades a través de la Generalitat, una anàlisi més acurada d'aquestes xifres potser permetria entendre per què no ha estat sinó molt recentment que s'han dissenyat i consolidat la majoria dels equipaments que avui són els punters de la ciutat: Fundació Miró (1975, funda-

LES OLIMPIADES POTENCIARAN LES INFRASTRUCTURES CULTURALS

LA CIUTAT NECESSITA NOUS ESPAIS MUSICALS

ció privada, amb subvenció municipal), Mercat del Born (restaurat el 1982), Museu de la Ciència (1980, Caixa d'Estalvis), Metrònom (privat), Hivernacle de la Ciutadella (municipal, 1985), Mercat de les Flors (municipal, 1985) i Pavelló Mies van der Rohe (municipal, 1986).

És indiscutible la importància de cada una d'aquestes institucions, unes per la notable capacitat d'intervenció en el fet cultural i les altres perquè són equipaments públics de primera qualitat. És evident el notable esforç realitzat en aquests darrers anys, però tot i així la ciutat encara ha de recórrer un llarg camí per poder equiparar les seves infraestructures culturals a aquelles que marquen les pautes a les principals ciutats del món.

l'impuls olímpic

En aquesta situació, potser l'únic element que pot esdevenir positiu és que les experiències acumulades poden permetre a la ciutat de Barcelona obrir la dècada dels noranta sent capdavantera en la definició del caràcter i el rol dels equipaments en relació amb el fet de fer i consumir cultura. Cal, és clar, aprofitar els propers anys per convertir Barcelona en la capital del diàleg sobre les notables modificacions que es produeixen en el fet cultural, i que són el preludi d'una civilització que entendre la cultura d'una altra manera.

És en funció d'aquesta realitat que pren tot el seu

sentit l'aposta per dinamitzar les estructures culturals que ha fet la proposta olímpica de la ciutat. La creació, la interpretació i l'audició musicals, la difusió i la consolidació del patrimoni artístic modern i contemporani i la difusió de les grans innovacions científiques i tecnològiques poden ser algunes de les branques de la cultura que en poc temps veuran notablement enriquits els equipaments que les acullen, les potencien i permeten gaudir-ne. La celebració dels Jocs Olímpics, l'estiu de l'any 1992, i els compromisos culturals contrets han de fer possible, per tant, convertir en realitat immediata projectes en curs, com ara el nou Auditori de Música de Barcelona, el complex cultural de la Casa de la Caritat i el Museu d'Art Contemporani, el Museu d'Art de Catalunya al Palau Nacional de Montjuïc i el centre cultural de les ciències i les tecnologies del nord de la ciutat.

És clar que la realització d'aquests projectes ha de tenir una incidència notable a la ciutat. En primer lloc perquè, com succeeix a les principals ciutats del món, possibiliten el sorgiment i la consolidació de creadors i fan possible una vinculació cada cop més àmplia entre la cultura i la major part dels ciutadans. I en un altre sentit, perquè situats en zones precises del teixit urbà estimularan, com passa a les principals ciutats del món, la iniciativa cultural de tot l'entorn i el consolidaran.

FERRAN MASCARELL
 director de serveis de Programació i Difusió Cultural
 Ajuntament de Barcelona